

Beroemde vrouwen in de schaduw vergeten?

Who's God? She's black ...

Stockholm metro:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Sappho>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Aspasia>

♀♂

Talrijk zijn de vrouwen die zich intellectueel op de voorgrond hebben geplaatst. Alleen vergeten wij- kwestie van *male gaze*? – deze vrouwen een plaats te geven in onze geschiedschrijving. In een tweetal lessen doen we een eerste poging enkele vrouwen op de voorgrond te plaatsen. Voor de Oudheid stellen we de epicuriste Leontion en de neoplatoonse Hypatia voorop. Zowat van de 14^e tot aan de Franse Revolutie doet zich een debat voor over de status en de rol van vrouwen, samengevat in '*Querelle des Femmes*'. Heel wat renaissance- en verlichtingsvrouwen nemen scherp de pen op in dat discours. We denken aan Christan de Pizan, Marie de Gournay. Anne Maria van Schurmann en Mary Wallstonecraft sluiten de rij. Vrouwen van na 1800, en dat zijn er heel veel, komen aan bod in een volgend cursusjaar maar her en der wordt al in deze twee lessen naar verwezen.

In twee lezingen wordt dus de aandacht gericht op een aantal vrouwen die intellectueel hun vrouwtje meer dan gebruikelijk hebben gestaan maar in onze geschiedschrijving (te) weinig aandacht krijgen. Vaak bestreden deze vrouwen via hun geschriften de vaak minderwaardige positie van de vrouw maar daarnaast deden ze driftig mee in het filosofisch discours van hun tijd.

Algemeen: m.b.t. beeldvorming ♀

1. Als er dan beroemde vrouwen zijn, dan betreft het vrouwen die in de hoogste rangen verkeerden. Vaak – opgetogen in hoog-sociale milieus - werden ze als **hoogbegaafd** 'ontdekt' en kregen dan vaak de volle gelegenheid van hun ouders om verder te studeren; ze oefenden met veel aanzien soms hoog intellectuele functies en waren nogal vrijgevochten cq. genoten veel vrijheid;
2. Echter: makkelijk wordt hun **beeld** nogal negatief ingevuld – o.m. in komediestukken - en tegelijk wordt dat beeld weer tegengesproken:
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Hetaere> waaruit **ambivalente werkelijkheid blijkt!**
3. tijdens de Middeleeuwen vaker een **negatief Eva**-beeld terwijl tijdens de romantiek nogal een **erotischer** verbeelding wordt opgehangen. Gaandeweg 20e eerder pogingen tot **wetenschappelijker** beeld aan te hangen. Niet makkelijk omdat er (vaak) geen of te weinig bronnen bewaard zijn gebleven én er tegelijk meerdere verhalen circuleren die elkaar tegenspreken!

Inleiding:

Parmenides Heraclitos PLATO	Platoons traject	
Epicurus	carpe diem?	ataraxia onverstoorbaarhd
Stoïcijnen	ascese	apatheia onaangedaanhd
Plotinus Porphyrius Proclus	Neoplatoons traject	

Plotinus (204 – 270)
LEONTION (300-...)
 Proclus (412 – 485)

jb80

- nogal negatieve beeldvorming: Cicero (De Natura Deorum L.33/93) wat geërgerd en Diogenes Laërtius (180-240; biografieën) nogal haetere-achtig
- als lln uitgebreide correspondentie met Epicurus (341-270 BC) e.a.
- materialistische natuurfilosofie en kenleer
- verhandeling over de aard v h goddelijke (volgens Cicero) ↔ Ari, Theophrastos

<https://en.wikipedia.org/wiki/Leontion> klik Notes 1. Laertius boek 10 v.a. pt 3 Leontion

http://www.bl.uk/catalogues/illuminatedmanuscripts/record.asp?MSID=8359&_ga=2.79147222.397011231.1536840922-873391490.1536840922 Boccaccio f74 Leonce
 from Giovanni Boccaccio's *De mulieribus Claris* in an anonymous French translation, Rouen, c. 1440, [Royal MS 16 G V](#), f. 74r en f.96?

<http://blogs.bl.uk/digitisedmanuscripts/2016/08/leontion.html> 1 hand dan 2!!! me too!!
 10 AUGUST 2016

Leontion, 'Little Prostitute' or 'Great Philosopher'

Followers of [our Twitter account](#) may remember an image we posted a few months ago on #InternationalHugAMedievalistDay, showing a woman being interrupted from her reading by a man trying to embrace her. It turns out that the story behind the image involves ancient Greece, Renaissance Italy, female intellectuals, Epicureans, misogyny and, possibly, prostitution.

Debates over Leontion's reputation, and the correctness of her argument, became a proxy for wider debates about women writers in late medieval western Europe. The poet [Jean de Montreuil](#)'s criticism of Leontion, in particular, may have been a thinly veiled attack on his contemporary female rival, Christine de Pizan (1364-1430).

Christine herself, however, was more positive in her appraisal of Leontion. In her *City of Ladies* (which may have used Boccaccio's *Book of Famous Women* as a source), she characterized Leontion as 'a great philosopher' who quite rightly corrected Theophrastus for 'serious reasons'.

Boccaccio concluded, the 'fame [of Leontion's writing] has lasted throughout the centuries down to our own age; hence, we cannot say that the work was a trifle or showed a lack of ability' (translated by Virginia Brown, *Famous Women* (Harvard University Press, 2001), p. 124).
 Auteur tekst: Alison Hudson

- 400 -1^e ♀ hoofd Platoonse Academie in Alexandrië; filo, astro, wisk.,
<https://www.britannica.com/biography/Hypatia/media/279463/232809>
 Afb.: geeft college; moord; overzichtskaart wiskundigen
- In Synesius van Cyrene maakt gewag van H' hoge morele code...
sophrosyne zelfbeheersing
 - stoelde op Plotinus' emanatieleer ... mystieke eenwording met het Ene door theoria of contemplatie
 - invloed van Jamblichus (250- 330): theurgie (theo-urgia) 'het goddelijke bewerken'
<https://nl.wikipedia.org/wiki/The%C3%BCrgie> v.a. ± 170 na X
 of <https://nl.wikipedia.org/wiki/Theurgie>
 - geen geschriften bewaard, wel aantal verwijzingen/bronnen met ???
 - conclusie: enorm erudiete vrouw die veel ontzag inboezemde
 - overlijden: cfr. de gebroeders de Wit gelincht door christenen n.a.v. X-lijke - politieke twisten
 - o erfgoed: groots!!! Vaak vermeld, boeken, toneel, films enz.; romantisering 18^e 19^e 20^e tot rol in Griekse strijd voor onafhankelijkheid??
 - <https://www.lucepedia.nl/dossieritem/hypatia/hypatia-ca-355-415> theorie: oudere ♀!
 - <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hypatia> bronnen en citaten: interpretaties + en - Suda en dan verwijzing
 - https://nl.wikipedia.org/wiki/De_school_van_Athene
 - <https://www.britannica.com/biography/Hypatia>
 ... a powerful feminist symbol and a figure of affirmation for intellectual endeavour in the face of ignorant prejudice. ...
<https://en.wikipedia.org/wiki/Hypatia#Legacy>
 indrukwekkend overzicht van interpretaties/invullingen van Hypatia over de eeuwen heen:
http://www.ethesis.net/Hypatia/Hypatia.pdf		proefschrift Gent
16	gedicht	191 ellips
22 e.v.	brieven	201 les
146	serapion	210 meegenomen
173, 177	schilderijen 19 ^e	215 geweld
176	Judy Chicago The dinner ...	220 Serapion
https://nl.wikipedia.org/wiki/The_Dinner_Party		
192	237. 238: tabellen	222 brand
- <https://www.furorteutonicus.eu/2011/12/17/hypatia/> hoe het niet moet
 - <https://www.lucepedia.nl/dossieritem/dossier/25025#damascius>
 relevant overzicht van de neoplatoonse ontwikkeling enz.

¹ Jan Bor, *De Verbeelding van het Denken*, Geschiedenis van de Westers en Oosterse filosofie, 2014

Beeldvorming ♀

Verre tijden: oermoeder w.i. beeld van natuur en zinnen centraal staan. Ook vrouwenverering (nadruk op natuur en lust) in het verre Oosten en Afrika

Van haar voetstuk vermoedelijk door uit Europa invallende ♂-legers: natuur en zinnen vervallen en er ontstaat het beeld van een verderfelijk personage, schuld van alle misère! ♀ wordt gaandeweg aan banden (religieuze wetten enz .) gelegd;

Het X-dom versterkt dat negatieve ♀-beeld: zondige Eva

12e ♂ als cultuurmotief: *fin'amors* = hoofse liefde; positief ♂-beeld ook ♂ als *trobairitz*!

H. von Bingen: Eva afwijkend: Adam vervuld van wijsheid door Eva en Eva kijkt naar hem op zoals de ziel opwaarts streeft; aldus Adam ratio en Eva emo en HvB creëert liefde tot ♀ (eigen vinding van HvB)

v.a.13^e: terug in kwaad daglicht en verlossing mogelijk dan wel in de schaduw van Maria

v.a.14^e: ontstaan Querelle des ♀

‘*Querelle des Femmes*’ (♀-twist) v.a. de 14^e tot eind 18^e

Inhoud: moraalfilosofisch discours/debat over de status en de rol van ♂

1. Superioriteit van dan eens ♀ en dan eens ♂ met allerlei ‘bewijzen’ en autoriteiten
2. Het discours vergde retorische talenten van de auteurs en heel wat renaissance- en verlichtingsvrouwen nemen scherp de pen op in dat discours. Bv.
3. ♀-auteurs zijn veelal humanistisch geschoold
4. Vooral veel relevante interessante brieven

Negatieve beelden:

- Wispelturigheid, babbelaarsters
- Listig, gewiekt
- Jaloers, kwaadsprekerij, roddelaarsters
- Heks, oud wijf
- Studie t.b.v. thuistaak
- Lustobject: wil overigens graag verkracht worden ↔ Lucretia
- Minder verstandelijk – geestelijk vermogens

Eisen, wensen, verwachtingen vrouwen: vs BF102

- Onderwijs
- Gelijke behandeling voor ♂ en ♀; zoeken andere minderheden als hun bondgenoot
- Kiesrecht v.a. 1800
- Beklag over vrouw zijn
- Ook verwijt naar eigen gendergroep komt vaak voor: vrouwen blijven graag, gemakzuchtig, pragmatisch, comfortabel enz. ondergeschikt aan het lot onderworpen i.p.v. op te komen. Vgl. Erich Fromm in *De Angst voor Vrijheid* 1941 bang hebben voor vrijheid omdat ze dan zelf moet zoeken naar waarheid, zingeving en verbinding.

Maar probleem:

♂	aangaande	♀
	↓	
veel bekender	gegevens kindertijd cq. jeugd	weinig, amper
veel	onderzoek over persoon	idem
alles naar 1 ^e zoon	erfenis	sowieso n.v.t.!
zeker	respect geletterdheid	nee, m.u.v. adellijke ♀ ²
Shakespeare	Woolf's gedachtenexper. ³	Judith
wijze man		domme gans
erg	bekendheid	weinig
veel	standbeelden	weinig
hm, hm	schoonheid	van (groot) belang

Casus: er is haast geen ♀ die de Nobelprijs gekregen heeft ... dus:

Verwachtingen ♀:

- trouwen, kinderen baren, huishouden bestieren OF klooster
- echtgenoot onderworpen dienen: sois belle et tais-toi ...
- geen recht op iets, mannen bijna op alles ... ook op de ♀ (wettelijk ondergeschikt)
- hoe dan ook: voor geen v d ♀ was het leven een sprookje ...
- uitspraken JS Mill: huwelijk is enige vorm van toegestane slavernij! ♀ is lijfeigene ♂ en *Geboorte is een fataliteit!*
- vrouwen aan de haard ... nu nog actueel

Let op:

- vrouwen zijn niet tegen mannen: ze pleiten voor gelijkheid
- verschillen t.g.v. onderwijs en omgeving (zien ze al in)
- bij huwelijk neemt in vele EU landen de ♀ de achternaam over van de man; België lijkt hierop een uitzondering; de literatuur volgt dit gebruik en aldus worden de in deze tekst behandelde ♀-en dan ook zo benoemd; vanwaar dit gebruik???

Per land:

E suffragettes spectaculair, anarchistisch tot guerrilla-achtig

F wat slapjes; marginaal; ondergeschikte rol in politiek

D weinig strijdbare suffragettes; gerecupereerd door socialisme: ♀-emancipatie was niet meer dan een detail in de grotere klassenstrijd; wel onderstroom van radicaal intellectueel feminisme: maatschappij moet veranderen

O-rijk radicaal feminisme w.o. Rosa Mayreder, zie Blom p.312-3

R wanhopig en zo naar oblomovisme (volledige inertie, lethargie, onverschilligheid, berusting)

² Cfr. Descartes correspondentie met prinses Elisabeth van Palts en gesprekken met koningin Christina van Zweden of de in aristocratie geboren Marie de France (12e) die Frans, Engels én Latijn sprak en schreef.

³ *Beroemde feministes*, De strijd voor Vrouwenrechten p. 25 red. Dirk Verhofstadt, Houtekiet, 2017

Christine de Pisan (1364-1430)

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Christine de Pisan](https://nl.wikipedia.org/wiki/Christine_de_Pizan)

[https://en.wikipedia.org/wiki/Christine de Pisan](https://en.wikipedia.org/wiki/Christine_de_Pizan)

<https://gallica.bnf.fr/html/und/manuscrits/christine-de-pizan>

[korte toelichtingen over enkele van haar werken](#)

<http://blogs.bl.uk/digitisedmanuscripts/2016/07/metaphors-misogyny-and-courtly-love.html> Metaphors, Misogyny and Courtly Love: het debat

<https://books.google.be/books?id=LWpMibTYBcYC&pg=PA14&lpg=PA14&dq=christine+de+pizan&source=bl&ots=YPCZINEZpD&sig=31ravPJJU85AGnqbEIZTmNqlQwo&hl=nl&sa=X&ved=2ahUKEwjMocmM09DdAhWQCewKHd-3B6w4ChDoATAMegQIAxAB#v=onepage&q=christine%20de%20pizan&f=false>

https://www.google.be/search?q=christine+de+pizan&hl=nl&tbm=bks&lr=lang_nl&sa=X&ved=0ahUKEwid4sCRm8feAhXJaVAKHfZGCAgQuAEIJQ&biw=1093&bih=521&dpr=1.25 beide <https://> NL-talig boek over leven en werk van de Pisan e.a.

Roman de la Rose:

1. gestart door Guillaume de Lorris (1200-1238): hoofds, kuis en verheven
2. voltooid door Jean de Meung (1240-1305): transformatie ♀ naar zuiver lustobject

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Book_of_the_City_of_Ladies

lijst van vrouwen die aan bod komen m.b.t. hun deugden

Marie de Gournay	1565-1645	80		Montaigne;	androgien
Mary Astell	1666-1731	65		Plato en X-us	onderwijs
Olympe de Gouges	1748-1793	45		Femme, réveille-toi	guillotine
Mary Wollstonecraft	1759-1797	38		stormachtig en radicaal rechten ♀	
Harriet Taylor Mill	1807-1858	51	x	John Stuart Mill 1806-1873 67 (James Mill 1773-1836 63)	
Emmeline Pankhurst	1858-1928	69		fel radicaal, geweld	
Virginia Woolf	1882-1941	61		roept ♀ op want ♂ puinhoop v gemaakt	
Marie Popelin	1846-1913	69		1 ^e afgestudeerde rechtsgeleerde en njet!	
Simone de Beauvoir	1908-1986	80	‘x’	Jean-Paul Sartre 1905-1980 75	
M. Manouchechrian	1906-2000	94		strijd tegen relig. fundament. ayatollah	
Paula Marckx	1925-	95		1 ^e bommoeder ↔ discr. wett. vs nat. kind	
L. Herm.-Michielsen	1926-1995	69		legalisering abortus, huw.recht e.a.	
Ayaan Hirsi Ali	1969-	50		felle kritiek misogynie moslimwereld	

Marie de Gournay (1565-1645) 80 Marie le Jars de Gournay
Montaigne / androgyne grondhouding

https://nl.wikipedia.org/wiki/Marie_le_Jars_de_Gournay

- filosofe, essayiste, profeministe cq. grondlegster –
- autodidact: leert zelf Latijn en Grieks door vgl. met Franse vertalingen en vertaalt zelf, o.m. Cicero, Plutarchus, stoïcijnen, e.a. ...
- 1584 1^e lezing essay Montaigne... die zich rechtstreeks tot de lezer richt ... nieuw!
- ontmoet Montaigne⁴ (1533-1592) v.a. 1588 en zo *fille d'alliance* (titel helpt haar): wordt plagiaat verweten maar zij verzorgt – op verzoek van Montaigne! – zijn nalatenschap, m.a.w. editie - redactie van zijn oeuvre v Montaigne
- onderhoudt Salon
- Lipsius beveelt haar aan als vrouw v d Letteren: ‘Jonge vrouw, je verbaast me’
- avant-gardistisch; polemische stijl dus prominent essayiste
- veel inhoudelijke kritiek, veel (misogyne) weerstand: nu nog steeds controverser
- schrijft essays à la Montaigne en met fijne pen en scherpe geest (Sainte Beuve)
- haalt fel uit tegen ongelijkheid man en vrouw
- tegen middelmatigheid adel en hypocrisie kerk
- groots eigen oeuvre:
 - o haar verzameld werk in in *L'Ombre de la Damoiselle de Gournay*, 1626 e.v.
- 20e pas: herwaardering oeuvre
 - o essay *Grief de Dames*: fulminatie tegen mannen die teksten van vrouwen niet au sérieux willen nemen
 - o essay *Egalité des hommes et des femmes* 1622: fulminatie tegen trieste omstandigheden voor vrouwen: kids, keuken, thuiswerken enz.
- wil naar **androgyne** intellectueel (in haar verbeelding! dixit Noiret): ♂ en ♀ zijn =; mens is noch ♂ noch ♀, beide bezielend en daarin # v h dier; # geslacht is gewoon om scheppen mensensoort (hermafrodisme nog niet bekend, noch evolutietheorie); verschil ligt in (on)-geletterdheid, in middelmatigheid vs grootse geesten; vergaand humanistisch denken à la Erasmus; zie verder Woolf p. .. die in haar *Kamer voor jezelf* 19.. ook pleit voor ♂♀-lijkheid cq. ♀♂-lijkheid. Wetenschap beweert dat beste wetenschappers androgyn zijn, zo o.m. psycholoog M. Csikszentmihalyi BF36. Maar ook Montaigne kan zo gelezen worden BF33. (uiteraard natuurlijke #, maar het draait alles om geestelijk verstandelijke vermogens mens)

<https://www.arlea.fr/Marie-de-Gournay> Marie de Gournay ou Les témérités d'une quenouille ... stoutmoedigheid, roekeloosheid van een vrouw op de eerste linie

https://en.wikipedia.org/wiki/Marie_de_Gournay

- Over opvoeding: onderdeel *Views on women's education* ...
- https://fr.wikisource.org/wiki/Égalité_des_Hommes_et_des_Femmes
[zie noten: verwijzingen naar allerlei filosofen](#)
-

⁴ munt het begrip ‘essay’

https://nl.wikipedia.org/wiki/Anna_Maria_van_Schurman

https://en.wikipedia.org/wiki/Anna_Maria_van_Schurman

uitgebreider en meermaals: studeren!

- 1630? Als 1e vrouw ingeschreven aan unief: niet onomstreden
- 1636 29jr: promoveert in de filosofie aan streng protestantse unief v Utrecht en zo Utrechtse *femme savante* leidend in 1639 tot uitgave *De uytmentheyt des vrouwen geslacghs* maar toch weer reactie: *Der mannen opperwaerdigheid!*
- 1641 34jr: proefschrift *Verhandeling over de aanleg van vrouwen voor de wetenschap*; veel herdrukken
- Na overlijden in vergetelheid – niet zo bij Diderot die haar een wonder vindt - en in 20^e herontdekt: 1996 herdruk proefschrift
<https://www.bibliotheek.nl/catalogus/titel.134897765.html/verhandeling-over-de-aanleg-van-vrouwen-voor-wetenschap/>
- <https://www.bol.com/nl/p/verhandeling-over-aanleg-van-vrouwen-voor-wetenschap-druk-1/666814701/> met recensie
- Kende 14 talen en schreef in 7 talen
- Laatste 10 jaar ‘bedorven’ – volgens Descartes althans – door religieuze neigingen in geloofsgemeenschap van het labadisme (Jean de Labadie 1610-1674 e.v. Voetius); ook Huygens sterk ontgoocheld en schimpt: ‘twee-voetigh Eseltjen’

If men are born free, how is it that all women are born slaves?

- pionier v h feminisme én lid v orthodoxe prot. kerk ... platoons
- discussie: is ze de 1e of eerder profoteministe
- scherpste kritiek op filosoof Locke ... *Toleration*, maar ontzegt het wel aan ♀-en (en katholieken)
- 1694-9A *Serious Proposal to the Ladies enz.* veel drukken
Pleidooi voor meer onderwijs, wel specifiek *to the life of mind* – nieuw!
- 1700 *Some Reflections upon Marriage* o.k. huwelijk (wil van God! en voortschepping mens cfr. Gournay), maar wel waarschuwing: huw op basis v blijvende vriendschap i.p.v. kortstondige aantrekkingskracht; ook niet voor geld (♀!) of voor schoonheid, zoals ♂-en dat vaak doen;
- streeft naar deugdenethiek
- plaats in de ideeëngeschiedenis v.u. haar filo voor de vrijheid (vele gedachten)
- een variante v d *Gok van Pascal* BF58
- Verdienste:
 - verhoogt morele besef dat ♀-en meer rechten en vrijheden horen te hebben
 - werk je los aan de dominantie van mannen, ook aan de dominantie van de passie en richt je op de bevrijding van je innerlijke
 - Dus: een ♀ v d geest, niet v h geslacht (cfr. androgien Gournay)

Olympe de Gouges 1748-1793 45 prijs v d Fr. Revolutie: guillotinedood

- begrijpt snel emancipatorische Verlichtingsidealen m.a.w. ♀=♂ vs. realiteit v haar eigen tijd (slaven, kids, armen); veel tijds-revolutiegedachten én onmondigheid
- beseft dat ze haar leven op spel zet ... 1793
- huwelijk is een graf voor vertrouwen en liefde
- waardering: ze is mooi uiterlijk = idioot vooroordeel vs intellectuele kracht
- schrijft pamfletten, toneelstukken en essays drama + mtsch.kritiek
- bekritiseert *Réflexions sur les Hommes Nègres* 1788 én erkenning
- maar ook: feministische avant-garde: ♀ voorkomen = eeuwig jong vs intellectueel ernstig en dus: *Déclaration des Droits de la Femme et de la Citoyenne* 1791
- oppert veel economische pijnpunten: ouderen, werklozen, zwgr. ♀ 25% + dus aparte zkhz voorstel: belasting op luxe
- (buiten)echtelijke kids bastaards en erfelijk?
- voorstandster Fr. Revolutie die maar niet echt wordt doorgezet girondijns
- Condorcet *Sur l'admission des femmes au droit de cité* 1790
- maar 1792 ... L XVI en guillotine ↔ tegen doodstraf, geweld, repressie
- 1793 ... Robespierre terreur ↔ individualisme, want volk = Rousseau
- Revolutie ontspoot ...negatief vr ♀, ook Napoleon geen =heid voor ♀
- erkenning pa na WO-II: Verlichting ijverde voor minderheden: Gouges had gelijk!
-

Mary Wallstonecraft (1759-1797) 38 stormachtig en radicaal rechten ♀

'Ik wil niet dat vrouwen macht hebben over mannen, maar wel over zichzelf'

- een v d meest vooraanstaande denkers v d moderne tijd
- jongere broer mocht wel studeren en zij niet, hoezo? ... onrechtvaardigheid
- e.v. een nogal tumultueus jong leven
- 1784 opening internaat vr meisjes, vrouwen en kids ↔ tegen privéscholen
- sterk netwerk ♂ die vroeg om *Thoughts on the Education of Girls* 1787
- (https://nl.wikipedia.org/wiki/Mary_Wollstonecraft)
- (https://en.wikipedia.org/wiki/Mary_Wollstonecraft +++)
 - o [Kritiek op Burke, Rousseau en vele anderen](#)
- 1788 *Mary, A Fiction*: onafhankelijke genius ♀ regelt eigen huwelijk: succes
- 1790 pamflet *A vindication of the Rights of Men* 31jr Burke e.a.!
- 1792 boek *A vindication of the Rights of Women* 33jr meest
- **radicaal** feministisch werk en deels autobiografisch
- Ze begon te schrijven na het werk van [Charles Maurice de Talleyrand-Périgord](#) gelezen te hebben, waarin hij meende dat vrouwen genoeg hadden met een opleiding om het huishouden te kunnen doen. Flinke reactie op ondergeschiktheid en indramming bij vr.
- Veel ophef: huwelijk is legale prostitutie ... ↔ kritiek: hyena in pettycoats
- (https://nl.wikipedia.org/wiki/A_Vindication_of_the_Rights_of_Woman ++)
- ook tegen ♀-en die zich schikken in hun onderdanige rol: optutten, verleiden, kids
- Kantiaans: Sapere Aude! BF88 (later terug bij SdB!)
- sterft na bevalling 2^e dochter m.n. Mary Shelley ... schreef Frankenstein
- Percy Shelley, haar man, schrijft *Maria, or the Wrongs of Woman* ook over haar nogal vrije gedachten over liefdesverhoudingen, bv. 3-hk-verhouding, tumultueus leven, sekshongerige mannenverslindster, gezagsondermijndend (immoreel, goddeloos, schandelijk enz.)

Vrouwen en filosofie na 1800

Beroemde vrouwen in de schaduw vergeten?

In een tweetal lessen plaatsen we een aantal – ‘vergeten’ - intellectuele filosofische vrouwen van na 1800 op de voorgrond. Zo zijn er een groep vrouwen die zich heel kritisch opstelden als het ging om hun positie in de maatschappij. Als het gaat om vrouwenemancipatie Harriet Taylor en verder Aletta Jacobs, Wilhelmina Drucker en niet te vergeten Simone de Beauvoir. Ook andere filosofen als Susanne Langer, Julia Kristeva, die zich overigens ook duidelijk richten op vrouwelijkheid, maar toch ook breder, komen aan bod.

Harriet Taylor Mill 1807-1858 51 x John Stuart Mill 1806-1873 67
James Mill 1773-1836 63

huw.: 1^e 2^e (♀-naam: Hardy)

<https://www.google.com/search?q=harriet+taylor&oq=harriet+taylor&aqs=chrome..69i57j0l5.129171j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8> en klik dan op wikipedia (fout: filosoof; relatie Mill; On Liberty)

- een van de meest invloedrijke feministes v d 19^e: pleit voor perfectioneerbrhd mens en mtsch. d.m.v. individuele ontplooiing en ontwikkeling; dus alle ♀-en (maar ook ♂-en) recht op scholing en juiste opvoeding (niet malegazing cq. weg met dominantie ♂-en, en ♀-en spreekrecht ofte actieve rol), stemrecht, scheiding, geboortebeperking,
- > huisbib (vader is arts) en zo autodidactisch erg erudiet; eigen dagboek, poëzie
- 1816 (18 jr) huwelijk Taylor (+1849) en 3 kids (1827, 1830, 1831= ‘Lily’ Helen)
 - o [https://en.wikipedia.org/wiki/Helen_Taylor_\(feminist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Helen_Taylor_(feminist)) steunt JM e.v. ++
- 1828 e.v.: begint met schrijven artikelen, recensies enz. over ♀-♂-verhoudingen e.m.
- 1831 (24 jr) ontmoeting JS Mill erg determinant: (min of) meer gelijke geesten o.m. m.b.t. ♀-rechten en sociale hervormingen en utilitaristisch getint
- 1851 (44 jr) huwelijk met Mill
- 1833 *On Marriage*: = rechten, geen passieve ondergeschiktheid ♀-rol
- 1851 *The Enfranchisement⁵ of Women*: meest gekend essay; openingswoord: *Equality in all rights, political, civil and social* – refererend naar onafhank.verklaring V.S.: *all men are equal ...* - én NIEUW: als 1e pleit Harriet voor economische ONafhankelijkheid van alle ♀-en, ongeacht burgerlijke status; later: SdB 1950!
- wordt door Harriet tot 1858 (want ‘+’) en (verder) JS Mill in *The Subjection of Women* 1869 (150 jr geleden!) verder uitgewerkt: snel populair en **sluutelwerk** voor 1e feministische golf⁶ die in vele landen tot politieke (stem)rechten leidt
- ook co-auteur – al bestaat hierover enige controverse over de mate van beïnvloeding - met JS Mill, vooral *On Liberty* 1859 want hij stelt: ‘*Like all that I have written for many years, it belongs as much to her as to me.*’
 - o *Early Essays on Marriage and Divorce*:
 - o 1848 *Women’s Rights*: nadruk op stemrecht ♀-en

⁵ Over de franchise, de drempel de grens heengaan: hier concreet stemrecht voor ♀-en wat zou leiden tot het overgaan van slavernij tot bevrijding/vrijheid

⁶ 2^e feministische v.a. ca 1970 en gaat over zelfbeschikking, zelfstandigheid, seksuele vrijheid enz. enz; zie noodzaak BF15 en daarom 3^e feministische golf n.a.v. globalisering

- tegen ♀-enstemrecht = je ergste vijand want *Freedom, power and hope are the charms of existence.*
- gevolg van religie en geen onderwijsmogelijkheden: gewone ♀ misprijzen t.o.v. ♀-rechten ... geïndoctrineerde onderdanigheid
- ♀ leert ♂ subtiel te verleiden ... geïndoctrineerde afhankelijkheid
- ♀ niet geschikt voor publiek cq. politiek ... geïndoctrineerde domheid
- Zwangerschap en publiek leven ... geïndoctrineerde onverenigbrhd
- enz. enz.

○

- (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:William_Holman_Hunt_-_The_Children%27s_Holiday.jpg 1864)
- <https://vangoyourself.com/paintings/the-childrens-holiday/> + toelichting paradigma +
- (<http://preraphaelitesisterhood.com/waiting-an-english-fireside-of-1854-5/>) Brown
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ford_Madox_Brown_-_Waiting-an_English_fireside_of_1854-55_-_Google_Art_Project.jpg Brown +
-
- haar ethiek is gebaseerd op tolerantie en dit met open geest; verwerpt dogma's
-
-
- <http://www.feministezine.com/feminist/historical/Biographies-of-Great-Feminists-01.html#Taylor> heel veel feministes
-

intermezzo: het politiek wereldbeeld bij een aantal 18-19e eeuwse mannen en de relatie ervan met de vrouwenemancipatie

het UTILISME ⁷ (utilitarisme)			liberalistisch
Jeremy Bentham	1748-1832	84	wil rationalisering van het recht
James Mill	1773-1836	63	
John Stuart Mill	1806-1873	67	econo., filo., én vrouwenemancipatie

- = het nuttigheidsprincipe: een handeling is juist/goed als het nut resulteert m.a.w. het geluk maximaliseren ofte genot promoten en pijn vermijden ... epicurisme!
- typering:
 - teleologische ethiek doelgericht
 - consequentialistisch gevolgen
 - eudemonistisch goed-goddelijk geluk
 - maximalistisch zoveel mogelijk ... voor zoveel mogelijk mensen
 - hedonistisch calculus: tel plezieren op en trek pijnen af!
 - antipaternalistisch vrijheid primeert: onnutte daden mag, marges: terughoudende overheid; sociaal ja, niet totaal.
-
-

⁷ dit i.t.t. de deontologische ethiek die gericht is op de PLICHT, ongeacht de gevolgen ...

Emmeline Pankhurst	1858-1928	69	fel radicaal, geweld
Virginia Woolf	1882-1941	61	roept ♀ op want ♂ puinhoop v gemaakt
Marie Popelin	1846-1913	69	1 ^e afgestudeerde rechtsgeleerde en njet!

On naît pas comme femme, on le devient.

- Geesteswetensch.studie en dus ♀, net zoals ♂ = O bject vs S ubject
- Zo in *Le 2 Sex*, 1949,
- 1908 ... jeugd in ♂ kunstwereld, broeierig, wel malegaze
- autonoom vs bourgeoisie, katholiek én stelling: economische zelfstandigheid +++ vr ♀ (cfr. H.Smith p.10)
- Stim onder
- Sorbonne en dan Jean-Paul Sartre pact↓
- 1941 (33) *L'Invitée* 1e roman over Δ-verhouding = S+JP+invloed 3e : > erkenning
- Oeuvre: 7 romans, brieven, memoires, 1 toneelstuk, >>> essays: filo + feminisme
- 1943-1948 PSG: kunstenaars!
- denkt aan memoires te schrijven en valt op ♀-probl.! ... oei ... + als ♀ (35jr!) ... boek over ♀ en zo *Le 2e Sexe* = bom want observatie v.u. la condition humaine vs gezien tijdsgeest → revolutionair ... kritiek gesettelde L + R, ook arbeidsters
- Relatieveert ♂ in wet.st.: conclusies: ♂=mens en ♀= dienend afkookselKKKK
- # t.g.v. omgeving 1. ♂ 2. ♀ = 2^e dl.1 en dl.2
- P.170 ♂ = proceceert en ♀ re-
- Genadeslag 170 econ
- Stel ♀ S dan ♂ S !!
- 174 2^e fem.golf
-
- controversieel, verguisd, bejubeld
- mythen:
 - o ♀ heeft specifieke aard, dus: ook specifieke taak: thuis zijn
 - o verschil ♀♂ nature, nee nurture: alzo ♂ 1^e sekse en ♀ 2^e dus 2^erangsburger
 - o in ♀ eeuwige onveranderlijke ♀-lijk essentie = van nature ... KKKK
 - o moederinstinct is verzinsel
 - o idealisering huisvrouw en moeder ↔ angst ♂ om werkplek te verliezen

♀	de geboorte is een fataliteit	♂
	wijs	naïef
	werelds	on-
	volwassen	kinderlijk
	verantwoordelijk	on-
	verstandig	on-
	open geest	enggeestig
	actief	passief
	ambitueus	inert
	logisch	emotioneel
	warm	koud
	licht	donker
	ervaren	onschuldig
	bezonnen	impulsief

en soi	pour soi	
op zich object (gedetermineerd)	voor zich subject	vrije - vrij bewustzijn
immanentie	transcendentie	
wet. objectief	zelfobservatie	} existentie proces Sein tijd Zeit
	ik-perspectief via bewustzijn = actie	
van buitenaf	ervaring / beleving van binnenuit	

♂ = standaard

♀ = afwijk. “ m.a.w. ♀ heeft tekort, gemis

♂ ondersteunt

♀ verinnerlijkt dat

p.289

ongelijkheid in wederkerigheid

gelijkheid in verscheidenheid

Manouchechrian	1906-2000	94	strijd tegen relig. fundament. ayatollah
Paula Marckx	1925-	95	1 ^e bommoeder ↔ discr. wett. vs nat. kind
L. Herm.-Michielsen	1926-1995	69	legalisering abortus, huw.recht e.a.
Ayaan Hirsi Ali	1969-	50	felle kritiek misogynie moslimwereld

Aletta Jacobs

Wilhelmina Drucker

Susanne Langer

Julia Kristeva